

DETECTIUS AL CINE, LA SAGACITAT SENSE FI

L'estrena del film 'Maigret' el divendres 27 de maig ens torna a l'univers etern de Georges Simenon i al fascinant món dels detectius, privats o no, al cinema. En fem una repassada en aquesta galeria de clàssics

TEXT *Toni Vall*

ESTRENA Fotograma de *Maigret*, protagonitzada per Gérard Depardieu.

Selecta Vision

MAIGRET

Jules Maigret, nascut l'any 1929 de la fèrtil i genial imaginació de Georges Simenon, detectiu judicial de fi olfacte i humanisme imprevisible, sempre brillant i sobri, sense donar-se mai excessiva importància. Al cinema ha sigut el gran Jean Gabin qui li ha insuflat una presència més clàssica i perdurable: *El comissari Maigret* (1958), *Maigret i el cas de la comtessa* (1959) i *Maigret terror de l'hampa* (1963) són els tres títols fonamentals. Els cinèfils també recorden la incursió del genial Charles Laughton uns anys abans que Gabin a *L'home de la Torre Eiffel* (1949), una de les novel·les potser més estimades i populars de Simenon. Per físic, per flegma i per trajectòria, és normal que ara sigui Gérard Depardieu –a qui fa massa temps que ningú es pren seriosament però que és i sempre ha sigut un actoràs– qui s'aproximi al personatge de la mà d'un gran cineasta com Patrice Leconte.

CLÀSSIC Jean Gabin a *El comissari Maigret*. Wikipedia

'MORT AL NIL' El Poirot de Kenneth Branagh. 20th Century Studios

POIROT

Ja no pot estar més actualitat. Gràcies a qui? Doncs a qui menys afavorit l'ha fet aparèixer al cinema. Kenneth Branagh ha creat un Poirot que costa que ens el prenguem seriosament. El díptic *Assassinat a l'Orient Express* (2017) i *Mort al Nil* (2021) flirteja amb la paròdia i fa que la memòria del cinèfil viatgi de nou indefectiblement als temps en què l'egòlatra belga amb el bigoti dalinià que Agatha Christie va deixar per a la posteritat tenia el rostre, l'accent i les corbes frondoses de Peter Ustinov, que es va posar a la seva pell en dos clàssics com *Mort al Nil* (1978) i *Mort sota el sol* (1983), a banda d'altres produccions televisives. El clàssic entre els clàssics és, però, *l'Assassinat a l'Orient Express* (1974) de Sidney Lumet, amb la creació exagerada i sobreactuadíssima d'Albert Finney.

DES DEL 1939 Basil Rathbone i Nigel Bruce van interpretar Holmes i Watson. 20th Century Fox

HOLMES

Per ell mateix ja dona per a tesis doctorals, grans tractats del comportament humà i tota mena de disquisicions apassionants. La criatura immortal de Sir Arthur Conan Doyle no s'acaba mai, sempre té noves arestes, nous racons que permeten investigar la seva fondària. El cinema n'ha donat fe, de com és d'inabastable. Des dels films protagonitzats per Basil Rathbone i Nigel Bruce –un doctor Watson impecable– a la postmodernitat de Guy Ritchie confiant en Robert Downey Jr. per als seus Holmes injectats d'adrenalina. Insuperable és la mirada lúcida, trista i fascinant que Billy Wilder va llegar en forma d'obra d'art: *La vida privada de Sherlock Holmes* (1970), un prodigi de sensibilitat i poesia que no s'estalvia cap ni un dels defectes i febleses del detectiu violinista i drogoaddicte.

CARVALHO

No ha tingut gaire sort a la ficció audiovisual el gurmet i taciturn detectiu Pepe Carvalho. Manuel Vázquez Montalbán el va fer deambular incansablement pels baixos fons de Barcelona al costat dels seus estimats Biscúter i Charo i són uns quants els actors que s'han posat a la seva pell: des de Juanjo Puigcorbé i Eusebio Poncela –en dues sèries televisives força dignes però que no han passat a la història– a Juan Luis Galiardo a *Els mars del sud* (1992). Carlos Ballesteros va ser el protagonista del primer film de Bigas Luna, aquell *Tatuaje* (1979) tan especial i tan oblidat. Un altre gran director, Vicente Aranda, també va capbussar-se en els mons de Carvalho: el resultat va ser *Asesinato en el Comité Central* (1981), amb un altre oblidat, Patxi Andión, de protagonista. Encara hi ha temps perquè algú l'encerti de ple i capturi per a la pantalla les essències d'un personatge tan memorable.

TELEVISIU Juanjo Puigcorbé a la sèrie *Pepe Carvalho*. ARTE

L'ALTRA MARPLE Angela Lansbury com a Miss Marple a *El mirall trencat*. Filmayer

MARPLE

Afable, carinyosa, inofensiva, però també sagaç, implacable i, sobretot, valenta. Així és Miss Marple i no hi ha investigadora que hagi igualat la seva proesa ni en la literatura ni en el cinema ni en la televisió. Potser s'hi acosta Jessica Fletcher, que segurament no hauria existit mai sense el precedent britànic creat per Agatha Christie. Angela Lansbury ha passat a la posteritat com a Miss Fletcher però també ha sigut Marple a *El mirall trencat* (1980) molts anys després que la insigne dama britànica Margaret Rutherford fes el seu insuperable quartet: *El tren de les 4.50*, *Assassinat a bord*, *Després del funeral* i *La senyora McGuinty ha mort*.

MÍTIC Lauren Bacall i Bogart com a Philip Marlowe a *El son etern*. Warner Bros

MARLOWE

La gran creació de Raymond Chandler, el detectiu circumspecte, fumador empedreït, hieràtic, que sembla destinat a un fatalisme emocional etern. Philip Marlowe segurament és el detectiu que més rostres diferents ha tingut al cinema. Potser el més mític és Humphrey Bogart a *El son etern* (1946), que Enrique Vila-Matas –en un article memorable– descriu com un film que és impossible entendre però no per això menys fascinant. Dick Powell i Robert Montgomery –coetanis de Bogart– també van deixar empremta amb els seus Marlowe respectius. Fins que van agafar el relleu James Garner, Elliott Gould –a la memorable *El llarg adeu* (1971), de Robert Altman– i Robert Mitchum, el seu rostre petri es fusiona de meravella amb la personalitat de Marlowe a *Adeu, nena* (1975) i *Marlowe, un detectiu molt privat* (1978).

ALTRES DETECTIUS, ALTRES MIRADES

Ens permetreu una llicència poètica. Incloure en aquest calaix de sastre final, com a primera i molt reivindicable detectiu, Marge Gunderson, la policia embarassada que va portar Frances McDormand a guanyar el seu primer Oscar. És *Fargo* (1997), esclar, dels germans Coen. I no, no és una detectiu sinó una policia, però és tan fonda la seva empremta que havia d'aparèixer peti qui peti. Imperdonable seria també obviar el Sam Spade de Bogart a *El falcó maltès* (1940) o Guillem de Baskerville, aquell sòsia de Holmes que Sean Connery ens va regalar amb l'addictiva *El nom de la rosa* (1986). La nova i extensíssima fornada de novel·la negra nòrdica ens ha deixat incomptables incursions televisives –sèries i més sèries de detectius que s'estrenen sense aturador– però també alguns rastres fílmics com la icònica trilogia de Stieg Larsson amb la parella formada per Mikael Blomkvist i Lisbeth Salander. La trilogia sueca és molt entretinguda però no hi ha res com la sensacional versió americana de David Fincher d'*Els homes que no estimaven les dones* (2011). Acabem amb Harry Hole, el detectiu emblema de Jo Nesbo i l'adaptació cinematogràfica d'*El ninot de neu* (2017), més digne i amb un protagonista de luxe: Michael Fassbender.

PREMIADA Frances McDormand a *Fargo*. Gramercy Pictures

TRILOGIA Rooney Mara com a Lisbeth Salander i Daniel Craig com a Mikael Blomkvist en una escena de l'adaptació cinematogràfica de la trilogia sueca *Millennium*. Columbia Pictures